

Nr 290.

Av herr **Törnkvist** i Karlskrona **m. fl.**, *angående arbetstidsförhållandena vid rikets fasta brandkårer.*

Den av riksdagen beslutade provisoriska arbetstidslagen av den 17 september 1919, vilken lag sedermera blivit med en del ändringar förlängd, omfattar arbetare, anställda i rörelse, industriell eller icke, vari användes arbetare till arbete för arbetsgivares räkning. Sålunda inrymmes under denna lags bestämmelser även större delen av de i städernas tjänst anställda arbetarna. Från lagens omfattning har redan från dess tillkomst undantagits en del grupper, bland andra sådana, vars arbete till sin natur är så oregelbundet att det svårigen kan läggas på bestämda tider, däribland polismän, brandmän m. fl. För polismännen har sedermera efter den nya polislagens tillkomst arbetstiden blivit reglerad genom § 18 av Normalinstruktion för polispersonal, fastställd den 12 december 1925 så, att polisman, som huvudsakligast har att fullgöra patrullerings- eller inspektionsverksamhet, skall tjänstgöra i medeltal högst fyrtioåtta timmar under varje vecka.

Vad åter brandmännen beträffar torde en av orsakerna till att de undantagits från lagens bestämmelser vara att eldsläckning, från att tidigare hava varit en angelägenhet som åläge städernas alla arbetsföra män vid sidan av deras borgerliga näring, först på senare tiden övergått att bliva ett yrke, inom vilket ett visst bestämt antal befattningshavare ha sin ständiga sysselsättning.

Tidigare har polis- och brandväsendet varit så intimt sammankopplat att till och med i flera städer dessa angelägenheter skötts av en och samma personal. På grund av den allt mer tilltagande maskinella utrustningen måste brandtjänstens utövare helt ägna sig åt sitt yrke, men torde likheten i tjänstgöringsförhållandena dessa båda grupper emellan fortfarande vara så stora, att någon väsentlig skillnad i tjänstgöringstidens längd icke torde vara av behovet påkallad.

Polismännens tjänstgöring torde i regel kunna uppdelas dels i patrullering och dels i vakttjänst å poliskontor. Som av här nedan införda uppgift över brandmännens arbetstid framgår, är brandmännens tjänst indelad dels i effektivt arbete, dels i vakttjänst, varunder brandmannen självfallet icke får lämna brandstationen. Härav framgår, att dessa båda tjänster i stort sett äro jämförbara.

Vid 1926 års riksdags behandling av den provisoriska arbetstidslagen ingåvo brandmännen genom sin organisation en till riksdagens andra lagutskott ställd skrivelse jämte därtill bifogad bilaga, av följande innehåll:

»Till Riksdagens andra lagutskott, *Stockholm*.

Då vi erfarit, att riksdagens andra lagutskott har under behandling Kungl. Maj:ts proposition angående lagstadgad normalarbetsdag, få vi som representanter för Sveriges organiserade brandmän vördsamt anföra följande:

Redan från lagens tillkomst voro från densamma tillämpning undantagna vissa grupper, varibland särskilt brandmännen, vilka dock förvisso äro i stort behov av lagstiftningens ingripande för att ernå en i någon mån rättvist avvägd tjänstgöringstid. Vi våga påstå, att få grupper ha så lång och så regelbunden tjänstgöring som brandmännen. Sålunda förekommer inom brandkårerna dels en *effektiv arbetstid* av i medeltal 6.5 timmar pr *dygn*, och är arbetet som utföres fullt jämförligt med arbete inom hantverk och industrier. Därtill kommer den s. k. vakttjänstgöringen, som omfattar dygnets återstående timmar och under vilken inbegripes eldsläckning, ambulans- och polistransporter, skötsel av höstar, telegrafvakter och dylikt, vilket ju till stor del även utgöres av effektivt arbete.

Fritidsförhållandena belysas av bifogade tabell (bil. 1), varav framgår att fritiden pr månad varierar mellan 144—243 timmar, vilket ju ej kan sägas fylla ens de rimligaste anspråk. Därtill kommer att brandmännen i regel ej äga rätt att ens å sin fritid — utom vad det gäller semestertiden — lämna vederbörande stads område, dels äro de skyldiga att omedelbart inställa sig vid eldsvåda samt att vid sjukdom och annat förfall hos tjänstgörande manskap även å fridagarna inställa sig i tjänsten.

Det kan visserligen invändas, att brandmännens vakttjänstgöring ej är så krävande och ej heller räknas som effektivt arbete i egentlig mening, men vilja vi däremot framhålla, att brandmännen under flera dygn i följd måste vara beredda för omedelbar utryckning, vilket ju verkar synnerligen enerverande. Ävenså kan framhållas att landsvistelse, familjeliv, föreningsliv m. m., som ingår i övriga människors program, äro på grund av tjänsteförhållandena så gott som bannlysta ur en brandmans liv.

Det synes oss således ostridigt, och torde heller icke av någon efter ett rättvist bedömande kunna jävas, att en omreglering av vår tjänstgöringstid ned till exempelvis 84 timmar maximum pr vecka ingalunda kan anses obefogad.

Med stöd av ovanstående samt bifogade tjänstgöringstabell våga under-tecknade därför vördsamt hemställa, att andra lagutskottet vid behandlingen av omskrivna lagfrågor ville taga välvillig hänsyn till de av oss anförda förhållandena.

Stockholm den 11 mars 1926.

För Svenska Kommunalarbetareförbundet

Thure Andersson.

För till Svenska Kommunalarbetareförbundet ansluten brandkårspersonal:

Gunnar Klintin, Karlskrona.

R. J. Panniér, Söderhamn.

J. Cederholm, Malmö.

S. Forsberg, Göteborg.

Delegerade.»

Vi anse att brandmännens tjänstgöring är av den art, att en reglering av arbetstiden för dem är starkt av behovet påkallad. Lämpligast synes en ut-

redning om de nu rådande arbetstidsförhållandena inom rikets brandkårer böra företagas så, att utredningsresultatet föreligger till den tid, då nu provisoriskt gällande arbetstidslag skall förnyas.

I anledning av vad vi sålunda anfört hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t till 1930 års riksdag, då lagen om arbetstidens begränsning ånyo torde komma under statsmakernas omprövning, låter verkställa utredning rörande arbetstidsförhållandena vid rikets fasta brandkårer samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 21 januari 1928.

Algot Törnkvist.

Adolv Olsson,
Gävle.

Verner Karlsson,
Vätö.

Uppgift över arbetstid, vakttjänstgöring m. m. för brandmän 1926.

Plats	Antal tjänstgöringstim. pr dygn	Fridygn vart	Semester	Anmärkingar
Borås	5.5	5:e	1:a och 2:a åren 7 dygn, därefter 15 dygn.	
Eskilstuna	6.5	5:e	Efter 1 år 14 dygn.	Samtl. bo på station. Telegrafvakt uppdelad på 3 man med fridygn vart 3:e. Dessa deltaga ej i annat arbete utom vid eldsvåda, då en skall vara med.
Gävle	5.0	4:e	Efter 1 år 9 dygn, 2 år 11, 3 år 13, 4 år 15 samt efter uppnådda 40 levnadsår 21 dygn.	Vakttjänsten uppdelad på 4 man och 1 dygn i sträck.
Göteborg	7.0	3:e	Efter 1 år t. o. m. 44:e levnadsåret 20 dagar, fr. o. m. 45:e levnadsåret 30 dagar.	Vakttjänst 1 dygn vart 8:e dygn. Alla vakter utom telegrafvakt deltaga i effektiva arbetet när detta pågår. Tjänstgöring å ambulansbil vart 12:e dygn 1 dygn i följd. Då brandmännen vid 1924 års ingång erhöles vart 3:e dygn fritt, uppgjorde de en beräkning över tjänstgöringstiden: av veckans 168 tim. tjänstgöring 112 och 56 fria. Av de 112 tjänstgöringstimmarna 24 timmars effektivt arbete, 28 timmars vakttjänst (tjänstgöring vid ambulansbilarna inberäknad), övriga 60 timmar ej direkt arbete eller vakt men få vistas å stationen. Denna uppgift ville brandbefälet ej godkänna men de kunde ej bevisa den felaktig varför begärd arbetsordning blev fastställd.
Halmstad	5.0	6:e	14 dagar, efter 40 levnadsår och 15 tjänsteår 20 dagar.	Telegrafvakt vart 11 dygn 1 dygn.
Hudiksvall	1:a kusk 8 tim. 2:a kusk 9 timmar.	8:e varannan söndag	1:a—5:e åren 12 dagar, därefter 16 dagar.	Kuskar dessutom 3 timmars vakttjänst pr dygn. Brandtelegrafvakt vakttjänstgöring dygnet om mellan fridagarna. Samtliga fritid var 4:e kväll mellan 6—10.
Härnösand	7.5	6:e	Efter 1 år 10 dagar.	
Jönköping	6.0	4:e	1:a—5:e året 10 dygn, därefter 15 dygn.	Vakttjänst vart 8:e dygn.
Karlskrona	7.0	3:e	14 dagar.	Tjänstgöringen är indelad i niodagarsperioder enligt följande: Efter två tjänstgöringsdygn (48 timmar) följer fridag med frihet mellan kl. 10 f. m. och 12.30 e. m., 3 e. m. och 9 e. m. samt kl. 7 f. m. och 8 f. m. dagen efter, dock med skyldighet att under tiden 10 f. m.—12.30 e. m. förrätta

Plats	Antal tjänstgöringstim. pr dygn	Fridygn vart	Semester	Anmärkingar
Kristianstad	6.0	6:e	14 dagar.	arbete utom stationen, vilket som regel alltid förekommer på söckendagarna. Därefter två tjänstgöringsdygn (48 timmar), varpå följer fridag enligt följande: mellan kl. 10 f. m. och 10 f. m. dagen efter, såvida ej denna fridag inträffar på en fredag, då skyldighet till en timmes övning föreligger. Efter ytterligare två tjänstgöringsdygn (48 timmar) kommer fridag enligt följande: kl. 10 f. m. —12.30 e. m. samt kl. 3 e. m.—8 f. m. dagen efter, sålunda fortsätter tjänstgöring och fridag med niodagarsperioder, period efter period.
Luleå	7.0 t. å vardag 1.0 t. å söndag	5:e	Fr. o. m. 1:a året 25 dagar, efter 40 levnadsår 35 dagar.	Vakttjänst vart 6:e dygn 1 dygn.
Lund	5.0 t. å vardag 3.5 t. å lördag	4:e o. 7:e ¹⁾	2:a—5:e året 10 da- gar, därefter 15 dagar.	1) Dessutom en natt mellan kl. 7 e. m. och 7 f. m.
Malmö	5.0	4:e	10 dagar intill 40 levnadsår, därefter 15 dagar.	Telegrafvakt 2 à 3 gånger i månaden i 24 timmar.
Söderhamn	Obestämd	²⁾ 1 dygn i veckan	1:a—5:e åren 14 da- gar, därefter 18 dagar.	²⁾ Dessutom varannan söndag och 2 kväl- lar i månaden mellan kl. 6 och 10 e. m.
Trälleborg	5.0 tim. jämte avlösning till vakter 1 à 2 timmar pr dag.	Efter 4 dygn fritt 38 tim.	1:a anställningsåret 14 dagar, 13:e an- ställningsåret och 45:e levnadsåret 3 veckor.	Vakttjänstgöring vart 6:e eller 7:e dygn om 24 timmar.
Umeå	6.0	6:e	Efter 9 månader 10 dagar, efter 5 år 14 samt 8 år 20 dagar.	Vakttjänstgöring vart 6:e dygn.
Uppsala	7.0 tim. sön- o. helgdag 1 timme.	4:e	Efter 1 år 8 dagar, efter 2 år 12 dagar.	Telegrafvakt vart 8:e dygn.
Västerås	6.0 tim. lörd. 4.0 tim.	5:e	15 dygn.	Telegrafvakt uppdelad på 5 man med 1 dygn i taget.
Örebro	6.0	5:e	14 dygn. Fr. o. m. 40:e levnadsåret 21 dagar.	Telegrafvakt uppdelad på 10 man med 1 dygn i sänder.
Östersund	6.0	5:e	15 dygn. Efter 45 levnadsår 20 dagar.	

Här angivna tjänstgöringstimmar pr dygn avser endast den ordinarie arbetstiden men utföres å övriga timmar vakttjänstgöring.

Arbete, som ej tål uppskov, såsom ambulanskörning, skötsel av hästar och dylikt utföres oavsett den ordinarie arbetstiden.

Vid en del brandkårer utföres teatervakter och dylikt även å fridygn.

På en del platser äger ej brandpersonalen rätt att lämna staden utan särskild tillåtelse.

